

Představení časopisu Sociální pedagogika

Sociální pedagogika

S o c i a l E d u c a t i o n

časopis pro vědu a praxi

S potěšením sdělujeme všem potencionálním čtenářům a autorům, že byl založen nový odborný časopis Sociální pedagogika. Důvodem jeho založení není to, aby mohla sociální pedagogika (dále SP) obhájit svoji podstatu jako vědecké disciplíny. Její existenci, povahu a profilaci si vynutila realita sama. Existuje zde reálné pole sociálních problémů, které je nutné řešit prostřednictvím pedagogické intervence, mediace a facilitace. Sociální doména těchto problémů vyžaduje spolupráci mezi pedagogy a dalšími odborníky (sociology, psychology, antropology, biology, ekology). Tento důraz na mezioborovou spolupráci podtrhuje specifčnost zmíněného pole. Problematické situace tohoto pole a jejich řešení si vynutilo postupné zakládání studijního oboru sociální pedagogika. Fungování studijního oboru si později vyžádalo své rozvíjení na vědecké úrovni, proto se sociální pedagogika stala i samostatným vědeckým oborem. (Tento postupný proces je možné sledovat na většině pracovišť v ČR, které zpočátku reagovaly na potřebu řešení reálných problémů zakládáním kateder SP, ve chvíli, kdy se SP na daných pracovištích etablovala, musela se tato pracoviště v procesu svého odborného růstu a rozvoje začít věnovat i vědecko-výzkumné činnosti. Tato činnost vede k ustalování SP i jako vědeckého disciplíny, které postupně povede k dalšímu prohloubení oboru – např. k žádostem o rozšíření doktorského studia Pedagogika o podobor Sociální pedagogika).

Cílem časopisu je etablovat sociální pedagogiku jako pole pedagogické činnosti, které se vyčleňuje z pedagogiky a dalších disciplín svým výrazným sociálním rozměrem. Sociálně-pedagogická tematika je v českých odborných pedagogických časopisech zastoupena. Nicméně její význam exponenciálně narůstá díky celosvětové proměně reálné situace: globalita a z ní vyplývající globalizace, multikulturní problémy, migrace a důraz na inkluzi skupin marginalizovaných z etnických, kulturních, společenských důvodů či z důvodu zdravotního oslabení. Všechny tyto společenské jevy, které souvisí s proměnou celého světa, podtrhují význam posílení sociálně pedagogických témat, a s tím vzrůstající potřebu samostatného média, které se těmto tématům bude systematicky věnovat.

Programová interdisciplinarita a spolupráce:

Tento obor si neuzurpuje prostor, v němž může „vládnout“ jedině on. Toto by zakladatelé časopisu považovali za projev nezralosti. SP by totiž opakovala žabomyší války z 2. poloviny 19. a 1. poloviny 20. století, stejně jako neadekvátní reakci pedagogiky, která ve 2. pol. 20. století svoji „jedinečnost“ dokazovala scestnou „technizací“ oboru (příklon k tomu, co se dnes v odborné literatuře nazývá „technická“ či „propoziční racionalita“) a uzurpací „pedagogického“ pole „pouze pro sebe“. Všechny tyto jednostrannosti vedly k dočasnému úpadku a sterilitě oboru pedagogika. Časopis Sociální pedagogika / Social Education (dále SocEd) i studijní a vědecký obor (dále SP) si naopak zakládá na otevřené spolupráci s dalšími vědeckými obory. To se ve vztahu k časopisu a jeho RR projevuje tím, že:

1. Složení RR má multidisciplinární charakter – v jeho řadách jsou vedle pedagogů, sociálních pedagogů a muzejních pedagogů i sociologové a antropologové. Byli osloveni také psychologové – zatím se však nepodařilo žádného do RR kooptovat.
2. SocEd si zakládá na vstřícnosti k tématům předkládaných textů (studií i recenzí) – základní podmínkou není to, že text musí být napsán sociálním pedagogem či že jeho obsah musí být exkluzivně sociálně pedagogický. Text pouze musí prokázat, že je založen na významném sociálním problému a jeho poznatky musí být využitelné při práci sociálního pedagoga.
3. SocEd vítá všechny metody výzkumu využitelné v dané oblasti. Nebrání se ani kvantitativním, ani kvalitativním, ani smíšeným designům. Naopak vítá kreativitu při zapojování výzkumu metod jiných oborů do výzkumu sociálně pedagogických témat a považuje to nikoli za „slabost“ SP, ale naopak za projev její dospělosti a nezávislosti (př. Katedra sociální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity využívá Meaning Constitution Analysis (MCA) – psychologické fenomenologické metody – či Knowledge Space Theory (KST) – speciální výzkumné metody kognitivních věd – v sociálně pedagogických výzkumech integrace imigrantů či romských žáků).

Hlavní zaměření SocEd:

Vzhledem ke skutečnosti, že SP je jako studijní i vědecký obor v bývalých komunistických zemích relativně nový (a to i přes některá silná sociálně pedagogická hnutí a školy), zakládá si SocEd na následujících aktivitách:

- A. Mapovat širší i užší historii vzniku tohoto oboru v zahraničí i u nás;
- B. Prezentovat celosvětově i celoevropsky stěžejní témata, problémy a jejich řešení a konfrontovat je s podobnými tématy a ději na české a slovenské scéně;

- C. Předkládat a kriticky komentovat výrazné pokusy o definici, obsahové ukotvení a profilace SP jako studijního a výzkumného oboru ve světě i u nás;
- D. Seznamovat pravidelně své čtenáře s pro obor významnými publikacemi (staršími i novějšími) české, slovenské i zahraniční provenience.

Hlavní kroky profilující SocEd:

- a) **Studie a jejich typy:** Vzhledem ke všem specifickým SP jako oboru artikulovaným výše bude počet typů studií rozšířen. Vedle klasických studií (**teoretické** a **výzkumné**), jejichž charakter je již normativně upraven v Pokynech pro autory a odpovídá obvyklým vymezením v sociálních vědách, budou v časopise rozlišovány další tři typy studií: **Recenzní, Metodologické a Sdílené**. Studie recenzní by měly přispět k utváření a rozvíjení odborných souvislostí SP. Metodologické by měly rozvíjet metodologickou zdatnost sociálních pedagogů, a tak posílit SP jako vědecký obor. Sdílené budou sloužit jako jeden z nástrojů podpory nadaných studentů a mladých výzkumníků v oboru (k podrobnějšímu popisu tří nových typů recenzí viz text níže). Vzhledem k tomu, že se si čtenáři budou moci vytvářet tematické řady z uveřejněných studií, bude mít každý typ studie *jednoduché grafické odlišení* (název typu studie). Redakce se při sestavování obsahu čísla *nebude řídit* pravidlem, že v každém z nich musí být zastoupeny všechny typy studií. Přesto, jestliže bude mít na výběr z více typů studií, které úspěšně projdou recenzním řízením a budou připuštěny k uveřejnění, bude jedním z kritérií výběru pro zařazení textů studií do daného čísla poměrné zastoupení všech typů studií.
- b) **Zahraniční spolupráce.** Redakce se ve spolupráci s redakční radou pokusí navázat spolupráci se zahraničními časopisy se sociálně pedagogickou tematikou. Spolupráce bude mít dva základní pilíře:
  - Vyhledávání významných zahraničních textů (i starších), které jsou vhodné vzhledem k jejich obsahu přeložit a uveřejnit v SP.*
  - Nabídka spolupráce mezi časopisy stejného zaměření.* SocEd nabízí pravidelnou propagaci obsahu aktuálních čísel časopisů stejného zaměření ve formě přeložených názvů a anotací společně s odkazem na časopis. Ze strany partnerů má SocEd zájem o bezplatný přístup redakce k jejich časopisu a k odpuštění licenčního poplatku v případě, že bych SocEd měla zájem o přeložení a uveřejnění některého z textů, které vyšly v tomto časopise.

c) **Recenze.** Vzhledem ke skutečnosti, že se obor SP rozvíjí v ČR a SK relativně kratší dobu a je vhodné do česko-slovenského milieu přinést poznatky o oboru, které jsou i staršího data, byla učiněna dohoda, že po jistou omezenou (2–3 roky), bude redakce akceptovat i recenze knih starších jak 2 roky. Další podmínky pro akceptaci recenze jsou uvedeny v Pokynech pro autory.

Základní struktura časopisu a jeho pravidelné rubriky:

Všechny rubriky budou podrobně čtenářům představeny v Manifestu a požadavky na jejich formální a obsahovou kvalitu budou doplněny do Pokynů pro autory.

1) *Editorial* = představení čísla redakcí, jenž bude v prvním historickém čísle časopisu nahrazen Manifestem.

2) *Studie* = prochází plně anonymizovaným recenzním procesem. V SocEd jsou členěny na klasické **teoretické a výzkumná studie**, přičemž ty jsou dále doplněny recenzními, metodologickými a sdílenými:

Recenzní studie. Tento typ studie má prohlubovat znalost odborné veřejnosti o významných postavách či tématech podstatných pro SP a nacházet mezi nimi souvislosti a inspirovat k novým závěrům. Časopis bude rozeznávat mezi klasickou recenzí (tak jak je upravena v Pokynech pro autory a představena níže) a recenzní studií. Recenzní studie bude procházet recenzním řízením a odlišovat se bude od klasické recenze jak rozsahem (10–15 nms), tak obsahem. Kriticky představí a bude porovnávat dva a více pro obor významných textů, buď od stejného autora, nebo pojednávající o stejném tématu. Základní podmínkou je, že autor představí tyto texty v jejich sociálně a oborově historickém kontextu, rekonstruuje jejich hlavní argumentaci, poukáže na její silné a slabé stránky, popřípadě v ní odhalí nekonzistence. Na tomto pozadí a na základě další odborné literatury, popř. svých výzkumných výsledků poté zformuluje a odůvodní své stanovisko k danému problému či možné další rozvíjení daného tématu.

Metodologická studie. Tento typ studie má za cíl prohloubit u SP odborné veřejnosti metodologické zdatnosti, které jsou podstatné pro rozvoj SP jako výzkumného oboru. Jeho hlavním cílem je na základě zahraniční i domácí odborné literatury představit

danou výzkumnou metodu i s citacemi klíčových pasáží z této literatury a poté tuto metodu aplikovat na nějakém reálném sociálně pedagogickém problému, a demonstrovat tak její náležitou aplikaci i reálnou využitelnost v SP. Budou oceňovány a upřednostňovány především ty studie, které představí metody tradičně využívané v jiných oborech, ale přesto aplikovatelné na problematiku SP, nebo studie, které přijdou se zajímavými metodologicky složitějšími designy, jež budou schopny výzkumně pokrýt složitější SP problematiku.

Sdílená studie. Tento typ studie je určen k podpoře nadějných studentů a k jejich růstu prostřednictvím důkladné spolupráce se svým školitelem. Studenti, kteří úspěšně dokončí některou ze svých kvalifikačních prací (nebo budou mít těsně před dokončením – tak, aby nebylo pochyb o její kvalitě), budou mít možnost společně se svým školitelem prezentovat její výsledky ve formě studie. Spolupráce školitele a studenta je zde přiznána a školitel má za úkol dovést studenta k takové kvalitě výsledného textu, že bude srovnatelná s texty a kvalitou všech ostatních studií. Proto tento typ studie bude procházet *stejně přísným recenzním procesem* jako studie ostatní.

Rubriky mimo recenzní proces

3) *Esej* = cílem je poskytnout autorům prostor k tvořivému rozvíjení témat SP a k jejich propojování s dalšími tématy v širším kulturně-sociálním kontextu. Na rozdíl od studií v tomto žánru nejde o rigorózní vědeckou přesnost, ale oceňuje se schopnost jazykové a stylistické zdatnosti a myšlenkové tvořivosti. Takto vystavěný žánr bude sloužit jako inspirace pro rozvíjení oboru v širších kulturních souvislostech. Rubrika neprochází plným recenzním procesem. Zpětnou vazbu autoru poskytuje redakce.

4) *Medailon a rozhovor* = v každém čísle bude uveřejněn medailon o osobnosti – nestor oboru či osoba rozvíjející zajímavé SP či rozvíjí techniky, metody využitelné v SP. Tuto část zajistí redakce či některý z členů RR.

5) *Diskusní fórum* = bude se jednat o diskusní prostor moderovaný redakcí. Ta pro každý ročník / číslo vybere téma k diskusi odborné veřejnosti. Toto téma bude vyhlášeno před začátkem nového ročníku. K diskusi mohou být někteří autoři vyzváni RR, na výzvu mohou

reagovat další autoři. Délka diskusního příspěvku 5–10 nms. Zpětnou vazbu autorům poskytuje redakce.

6) *Recenze* = řídí se Pokyny pro autory.

7) *Informace, zprávy* = zahrnuje informace o chystaných akcích s tematikou SP, zprávy o osobnostech či proběhnutých akcích.

Závěrem je třeba uvést výzvu pro autory. Redakce přijímá do 30. 6. 2013 rukopisy studií, recenze knih a zprávy pro první číslo časopisu SocEd pro rok 2013. S veškerými dotazy se obraťte na redakci SocEd prostřednictvím e-mailové adresy editorsoced@fhs.utb.cz nebo na www.soced.cz.

Těšíme se na Vaše příspěvky!

Redakce SocEd